

Maksumuudatuste mõju Eesti majanduskeskkonnale

KPMG Baltics OÜ

8. mai 2017

SISSEJUHATUS

Valitsuse tegevusprogrammide (2016-2017 või 2016-2019) elluviimisest tulenevalt on täna õhus mitmed maksumuudatused. Täpsemalt on juba vastu võetud tulumaksuvaba miinimumi tõstmist ja alkoholi aktsiisitõusu puudutavad muudatused. Varasemast on vastu võetud kütuseaktsiisi puudutavad muudatused. Eelnõu tasandil on magustatud jookide maksu kehtestamine, dividendide tulumaksu määra alandamine ning panditulumaksu kehtestamine laenudele. Kütuseaktsiisi uued määrad jõustuvad 1. veebruarist 2017, alkoholi aktsiisimäärade tõusuga seotud varasemad muudatused jõustuvad 1. juulil 2017, ning ülejäänud nimetatud muudatused on planeeritud jõustuma 1. jaanuarist 2018.

Lisaks eelnevale on riigi eelarvestrateegias 2017-2020 kavandatud tulude kogumiseks arutlusel eelnõu veoauto teekasutustasu kehtestamiseks, mis on planeeritud samuti jõustuma 20. detsembril 2017.

Järgneva ülevaate eesmärk on tuua välja eelpool nimetatud maksumuudatuste mõju Eesti majanduskeskkonnale. **Täpsemalt antakse ülevaates toodu põhjal maksumuudatuste mõjude hinnang (vt ülevaate lisa 1 "Mõjude hinnang") ekspordi, kaubanduse, transpordi, IT, turismi/teeninduse ja avaliku sektori valdkondadele.**

Ülevaate koostamiseks on kasutatud seaduseelnõusid ja nende seletuskirju ning muid avalikest andmebaasidest kättesaadavaid materjale, mis on olnud kättesaadavad raporti valmimise kuupäeva seisuga, s.o 08.05.2017.

JÄRELDUSED	5
ÜLEVAADE	6
1 TULUMAKSUVABA MIINIMUMI TÕSTMINE	6
1.1 Kõrgemapalgalised töötajad kaotavad	6
1.2 Suurenev sissetulek ei tähenda täiendavat maksutulu just Eestile	6
1.3 Palgaarvestus ajamahukam	7
2 ALKOHOLI AKTSIISIMÄÄRADE TÕUS	7
2.1 Vastuolu õiguspärase ootusega	8
2.2 Hinnatõus tekitab/hoogustab piirimajandust	8
2.3 Turistide (soetuste) vähenemine	9
2.4 Ülepiiriline majanduspoliitiline taust analüüsimata	9
2.5 Varimajandus	9
2.6 Eesti ettevõtjate konkurentsivõime kahjustumine (asendustooted)	10
2.7 Investeeringisplaanide kahjustumine	10
2.8 Kange alkoholi tarvitamise soosimine	10
2.9 Alternatiivid kaalumata	10
2.10 Tööpuuduse suurenemine	11
3 KÜTUSE AKTSIISIMÄÄRADE TÕUS	11
3.1 Kütusest sõltuvate tasandite kallinemine	11
4 MAGUSTATUD JOOGI MAKS	12
4.1 Õigusloome nõuete eiramine	12
4.2 Läbi analüüsimata maksuobjekt	13
4.3 Maks ei vähenda suhkrutarbimist – asendustooted	14
4.4 Hinnatõus tekitab/hoogustab piirimajandust	14
4.5 Eesti ettevõtjate konkurentsivõime kahjustumine	14
4.6 Mõju väiketootjatele	15
4.7 Tarbimise languse mõjud/tööpuuduse suurenemine	15
4.8 Täiendavad kulud tarkvara arendamisele	16
4.9 Maksumäära kehtestamine ei tõsta teadlikkust	16
4.10 Vastuolu põhiseaduse ja Euroopa Liigu õigusega	16
5 DIVIDENDIDE TULUMAKS	16
5.1 Survestamine kasumit jaotama	17
5.2 Investeeringustegevuse pärssimine	17
5.3 Lõpp maksuvabale investeerimisele	17

5.4	Arvestus muutub keerulisemaks	18
6	PANDITULUMAKS	18
6.1	Juba eksisteerib maksustamise aluseks olev säte	18
6.2	Kahe aasta piirang	18
6.3	Ettevõtlusvabaduse piiramine.....	19
6.4	Topeltmaksustamine	19
6.5	Tõlgendamise keerukus.....	19
6.6	Laenu tagasimaksmise aluseid tegelikkuses rohkem	19
7	TEEKASUTUSTASU (RIIKLIK LÕIV).....	20
7.1	Maanteetranspordi kallinemine.....	20
7.2	Muude transpordist sõltuvate tasandite kallinemine	20
7.3	Järelevalve tõhususe tagamine	21
7.4	Teekasutustasu kasutusotstarve	21
7.5	Teekasutustasu vs raskeveokimaks.....	21

Lisa 1 – Mõjude hinnang

JÄRELDUSED

Ülevaate koostaja on maksumuudatuste mõju majanduskeskkonnale kohta ülevaate tegemise käigus jõudnud kolmele peamisele järeldusele:

- **Maksumuudatustega kaasnevad mõjud on negatiivsed kõikidele sektoritele.**
- **Maksumuudatusi jõustades ei toeta riik oma ettevõtjate konkurentsivõimet lastes rahal, sh maksutulul, Eesti riigist välja voolata.**
- **Maksumuudatused mõjuvad laastavalt ekspordile, mis on oluline sissetulekuallikas. Pikaajaline mõju viib laenamise vajaduse ja riigieelarve defitsiidini.**

1 TULUMAKSUVABA MIINIMUMI TÕSTMINE

19.12.2016 võttis Riigikogu vastu tulumaksuseaduse, sotsiaalmaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse¹ („kobareelnõu“ 302 SE), mille kohaselt on füüsilise isiku maksustamiseperioodi maksuvabaks tuluks 6000 eurot, s.t 500 eurot kuus senise 170 euro (ning 2018. aastaks varasemalt planeeritud 190 euro) asemel. Seadus jõustub 1. jaanuarist 2018.

Seadus toob kaasa sisuliselt astmelise tulumaksusüsteemi - tulu sätestatakse regresseeruvana ehk see väheneb alates teatus tulutasemest. 500 eurot on maksuvaba tulu kuni 1200 euro suuruse maksustatava kuusissetuleku korral. Alates 1201 eurost hakkab see vähenema ning jõuab nulli 2100-eurose brutopalgaga juures.

Muudatustega seotud (sh nendega kaasnevad) mõjud majanduskeskkonnale:

1.1 Kõrgemapalgalised töötajad kaotavad

Nagu viidatud, siis 2018. aastast kehtima hakkava seaduse kohaselt alates 2100-eurosest palgast isikutele üldise maksuvaba tulu mahaarvamise võimalus puudub. Arvestades, et tänaseni on maksusoodustus kehtinud sisuliselt kõikidele palgatulu teenivatele isikutele, siis on antud piirmäära ületavat töötasu teenivatel isikutele süsteemi muudatus (st varasemaga võrreldes palgas kaotamine) pigem vastumeelne. Enam puudutab see IT-sektorit ja ekspordi valdkonda, kus palgatase on teiste sektoritega võrreldes kõrgem. **Ühest küljest tuleb muudatuse tagajärjel ettevõtjatel kõrgemapalgaliste töötajate motiveerimiseks töötasude tõstmiseks teha täiendavaid kulusid. Lisaks, kuna isikutele jääb tänasega võrreldes muudatuse tagajärjel tarbimiseks vähem raha kätte, siis võib see mõjutada ka nende ostukäitumist vähenemise suunas.** Teisest küljest, võib uus süsteem tekitada probleeme töötajate leidmisel. Näiteks IT-sektor, sh selle tööjõud, on üks mobiilsematest, millest tulenevalt on sisuliselt võimalik valida asukoht, kus tööd teha. Kui mõnes teises riigis kehtib ka kõrgemapalgalistele maksusoodustusi (nt maksuvaba miinimum), siis **ei pruugi Eesti tööandja poolt pakutav palk olla konkurentsivõimeline ning ettevõtja jääb töötajast ilma ja Eesti riik jääb maksutulust ilma.**

1.2 Suurenev sissetulek ei tähenda täiendavat maksutulust just Eestile

Eelnõu eesmärk on madala ja keskmise palgaga isikute sissetulekute suurendamine. See omakorda on tingitud soovist tarbimismaksude näol sada täiendavaid laekumisi riigikassasse. Siiski tuleks arvestada sellega, et tänapäeva ülemaailmseid kaubandusvõimalusi (e-poed) arvesse võttes, on väga suur tõenäosus, et **soetused tehakse välismaistest internetipoodidest** ning Eesti jääb suures osas planeeritud maksutulust ilma. Märkida tuleb ka seda, et n.ö lisaraha võib isikuid motiveerida seda

¹ Riigikogu kodulehekülge. Tulumaksuseaduse, sotsiaalmaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seadus 302 SE. Kättesaadav: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/47fcc37b-f70f-4773-afa8-af3cf7fa9bb6/Tulumaksuseaduse,%20sotsiaalmaksuseaduse%20ja%20teiste%20seaduste%20muutmise%20seadus>.

koguma eesmärgiga sõita **puhkusereisile väljapoole Eestit**, mis tähendaks aga taas **maksutulu laekumist teistele riikidele**.

1.3 Palgaarvestus ajamahukam

1201 -2100 euro vahele jäävate töötasude korral on vaja tööandjatel töötajate lõikes välja arvutada, mis on iga konkreetse töötaja maksuvaba tulu suuruseks, mida palgaarvestusel arvesse võtta. **Seega hakkab igakuine palgaarvestus enam aega võtma.**

2 ALKOHOLI AKTSIISIMÄÄRADE TÕUS

19.12.2016 võttis Riigikogu vastu tulumaksuseaduse, sotsiaalmaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse² („kobareelnõu“ 302 SE), millega muudeti 15.06.2015 vastu võetud sotsiaalmaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seadust³. Varem kehtestatud ja paika pandud lahjade alkoholsete jookide aktsiisi maksumäära graafikus tehti mitmeid muudatusi, muu hulgas lisati 01.07.2017 jõustuv täiendav aste ning muudeti 01.01.2018 jõustuma pidanud astme suurust ja lükati selle tõus edasi kuni 01.02.2018. Muudatusega tõsteti õlleaktsiisi määra 70% võrra ning veini ja kääritatud joogi aktsiisimäära 45% võrra. Seadus näeb ette, et jaanuaris 2019 ja 2020 tõusevad aktsiisimäärad veel täiendavalt võrreldes eelmise aastaga.

Eelnõu menetlemise käigus on esitatud Riigikogule kahe advokaadibüroo õiguslikud hinnangud⁴, mille kohaselt on 2016. a muudatustega ebaproportsionaalselt riivatud ettevõtjate õiguspärast ootust varasemalt kehtestatud aktsiisimäärade püsimise osas ning on riivatud ettevõtlusvabadust. Samale juhtis Riigikogu tähelepanu ka õiguskantsler⁵ ning tegi ettepaneku viia seadus põhiseadusega kooskõlla. Riigikogu tunnistas aktsiisitõusud õiguspäraseks, millele järgnevalt tegi õiguskantsler Riigikohtule taotluse⁶ seaduse põhiseaduse vastaseks ja kehtetuks tunnistamiseks. Ülevaate valmimise ajaks Riigikohus otsust antud asjas teinud ei ole.

² Riigikogu koduleheküljel. Tulumaksuseaduse, sotsiaalmaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seadus 302 SE. Kättesaadav: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/47fcc37b-f70f-4773-afa8-af3cf7fa9bb6/Tulumaksuseaduse,%20sotsiaalmaksuseaduse%20ja%20teiste%20seaduste%20muutmise%20seadus>.

³ Riigikogu koduleheküljel. Sotsiaalmaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seadus 41 SE. Kättesaadav: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/e102c9fb-390a-4d82-bbad-3f1c2032bf26>.

⁴ Riigikogu koduleheküljel. Arvamused. <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/arvamused/47fcc37b-f70f-4773-afa8-af3cf7fa9bb6/Tulumaksuseaduse,%20sotsiaalmaksuseaduse%20ja%20teiste%20seaduste%20muutmise%20seadus>.

⁵ Õiguskantsleri koduleht. Ettepanek tulumaksuseaduse, sotsiaalmaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seadusepõhiseadusega kooskõlla viimiseks. Kättesaadav: http://www.oiguskantsler.ee/sites/default/files/field_document2/6iguskantsleri%20ettepanek%20nr%2010_Riigikogule.pdf.

⁶ Õiguskantsleri koduleht. Taotlus tulumaksuseaduse, sotsiaalmaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse normide põhiseaduse vastaseks ja kehtetuks tunnistamiseks. Kättesaadav: http://www.oiguskantsler.ee/sites/default/files/field_document2/Taotlus%20tulumaksuseaduse%20ja%20sotsiaalmaksuseaduse%20ja%20teiste%20seaduste%20muutmise%20seaduse%20normide%20p%C3%B5hiseaduse%20vastaseks%20ja%20kehtetuks%20tunnistamiseks.pdf.

Olgu ka märgitud, et Eesti Reformierakonna fraktsioon on 20.04.2017 algatanud seaduseelnõu⁷, millega soovitakse 2016. a kehtestatud lahja alkoholi aktsiisimäärade tõusu tühistamist ning 2015. a kokku lepitud aktsiisitõusude taastamist.

Muudatustega seotud (sh nendega kaasnevad) mõjud majanduskeskkonnale:

2.1 Vastuolu õiguspärase ootusega

Advokaadibürood ja õiguskantsler on jõudnud ühisele seisukohale, et 2016. a muudatusega 2015. a kehtestatud aktsiisimäärade osas esineb ettevõtlusvabaduse piirang, õiguspärase ootuse eaproportsionaalne riive ning vastuolu põhiseadusega. Peamised argumendid on olnud järgnevad:

- Rahvatervise argument ei õigusta valitsuse äkilist otsust aktsiisimäärade tõstmisel, kuna alkoholitarbimine on languses, mitte äkilises tõusus.
- Maksumäärade tõstmise põhjenduseks toodi ka netotulu tõus 2018. a, millega kaasneb suurem ostujõud ja võimalus rohkem alkoholi soetada. Samas hüppeline maksutõus toimub juba 2017. a suvel ning ei ole põhjendatud, et isikud suunaks automaatselt oma täiendava sissetuleku alkoholi soetamiseks.
- Seadusandja ei ole näidanud, et muul viisil ei ole poliitiliste prioriteetide rakendamiseks võimalik aastatel 2017 ja 2018 tulu saada.

Ülevaate koostaja nõustub antud seisukohtadega ja leiab, et 2015. a kehtestatud aktsiisimäärad tuleks taastada. Sellest tulenevalt ei analüüsi ülevaate koostaja siinkohal täiendavalt **õiguspärase ootuse riivet ja põhiseadusega vastuolu esinemist**.

2.2 Hinnatõus tekitab/hoogustab piirimajandust

Konjunktuuriinstituudi⁸ teostatud piirikaubanduse uuringu tulemustest ilmnes oodatu – pärast alkoholiaktsiisi tõstmist 2015. aastal hakati alkoholi Lätist rohkem soetama. Hinnanguliselt laekus 2016. a Eesti elanike ostetud alkoholist tulenevalt Läti riigi kassasse ca 8,5 miljonit eurot (3,4% Eesti alkoholiaktsiisi laekumisest). Ilmselt on pärast täiendavat lahja alkoholi aktsiisimäärade tõusu oodata veelgi **enam elavnevat piirimajandust**. Seejuures ilmnes viidatud uuringust ka, et sageli soetati lisaks alkoholile muid kaupu (eelkõige toidukaup, aga ka mootorikütus, tubakas jne). Sellest tulenevalt võib eeldada, et pärast aktsiisitõusu **suureneb lisaks alkoholile ka muude kaupade import**. Tõsiasi on ka see, et enne määrade niivõrd märkimisväärset tõusmist võib oodata olulist lattu varumist. Eriti olulist mõju on oodata piiräärsete asulate ettevõtjatele (eelkõige alkoholi- ja toidukauba müügiga tegelevad ettevõtjad), kelle **käibe vähenemine võib kaasa tuua vajaduse kauplused jäädavalt sulgeda ja töötajad koondada**. See kõik aga **vähendab maksude laekumist Eesti riigile**. Maksumuudatuste mõjude analüüsis on sisuliselt üksnes

⁷ Riigikogu kodulehekülj. Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning tulumaksuseaduse, sotsiaalmaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse muutmise seadus 439 SE. Kättesaadav:

<https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/75d4e3f9-ce2f-4761-bb9a-d556c88febb5/Alkoholi-%20tubaka-%20kütuse-%20ja%20elektriaktsiisi%20seaduse%20ning%20tulumaksuseaduse,%20sotsiaalmaksuseaduse%20ja%20teiste%20seaduste%20muutmise%20seaduse%20muutmise%20seadus>.

⁸ Eesti Konjunktuuriinstituut. Eesti elanike alkoholi ostmise Lätist 2016. aastal. Slaid 31. Kättesaadav: <https://www.ki.ee/>.

tõdetud, et ebasoovitavaks mõjuks on piiriülese kaubanduse hoogustumine, kuid on jäetud analüüsimata, milline on selle ja sellest põhjustatud muutuste numbriline mõju riigieelarvele ning Eesti tootjatele.

2.3 Turistide (soetuste) vähenemine

Aastaid on olulise osa Eestis müüdavast alkoholist soetanud (peamiselt Soome) turistid. Eesti Konjunktuuriinstituudi (edaspidi EKI) andmetel⁹ moodustavad välituristide ostud suisa 41% Eestis müüdud alkoholist. Kui varasemad uuringud¹⁰ on näidanud, et alkoholi aktsiisimäära tõstmisest tulenevalt on tarbimine ja kaasaostud vähenenud, siis **täiendav aktsiisi määrade tõus toob kaasa veelgi väheneva külastatavuse**. Oluline on siinjuures ka see, et riigi jaoks ei vähene sellega üksnes alkoholimüügitl saadud maksutulu, vaid **külastuste vähenemine toob kaasa ka märgatava majutus-, toidlustus- ja transpordiasutuste käibe vähenemise**. Lisaks soetavad turistid sageli kaasa ka riideid ning muid väiksemaid tarbeesemeid, mille käibes on samuti vähenenud külastuste arvelt langust oodata. Seega on Soome turistide ostude ära langemisel otsene mõju Eesti majanduskeskkonnale ja selle erinevatele sektoritele. Muudatustega kaasnevat sektoripõhist mõjuuuringut teostatud ei ole.

2.4 Ülepiiriline majanduspoliitiline taust analüüsimata

Tagamaks maksumuudatustega soovitud eesmärkide tagamine, on oluline võtta arvesse ka naaberriikide maksupoliitikat (vältimaks eelkõige alternatiivtoodete leidmist ja sellega kaasnevat maksutulu laekumist teistesse riikidesse). Lisaks sellele, et analüüsimata on aktsiisitõusuga kaasnevad mõjud piirikaubandusele eelkõige Läti suunal, on tähelepanuta jäetud ka Soome plaanid alkoholipoliitika osas. Nimelt on Soome planeerimas oma alkoholipoliitika leevendamist, mis toob kaasa sealse alkoholi odavamaks muutumise. Esmasest uuringust¹¹ on selgunud, et Soome turistide import Eestist väheneb 27% (liitrites), kusjuures antud tulemus ei võtnud arvesse Eesti ootamatut alkoholi hinnatõusu, mis tähendab, et üsna tõenäoliselt **on oodata veelgi suuremat impordi vähenemist Eestist Soome ning seeläbi Eesti ettevõtjate konkurentsivõimelisuse langust**. On kahetsusväärne, et riik on unustanud alkoholipoliitikat rakendades kiireloomulise fiskaalhuvi kõrval alkoholisektori (ja mitte ainult) ettevõtluskeskkonna jätkusuutlikkuse ning majandusarengu.

2.5 Varimajandus

Kuna lahja alkohol on võrdlemisi laias tarbimises, siis on aktsiisimäärade tõusu tagajärjeks ka **varimajanduse suurenemine**. Lahja alkoholi tootmine kodustes tingimustes ei ole niivõrd keeruline ja võimalus toota aktsiisi arvel kordades soodsamalt, kui ausad ettevõtjad seda teha saavad, kuid samal ajal teenida arvestatavat kasumit, motiveerib kindlasti varimajandusega tegelema või selle osakaalu varasemaga võrreldes tõstma. See

⁹ Eesti Konjunktuuriinstituut. Alkoholi turg, tarbimine ja elanike hinnangud riigi alkoholipoliitikale. Slaid 20. Kättesaadav: <https://www.ki.ee/>.

¹⁰ Eesti Konjunktuuriinstituut. Eesti elanike alkoholi ostmine Lätist 2016. aastal. Slaid 7. Kättesaadav: <https://www.ki.ee/>.

¹¹ Eesti Konjunktuuriinstituut. Eesti elanike alkoholi ostmine Lätist 2016. aastal. Slaid 30. Kättesaadav: <https://www.ki.ee/>.

tähendab aga ausate alkoholitootjate ja –vahendajate konkurentsivõimele olulist negatiivset mõju. Lisaks peab olema riik valmis **panustama täiendavaid ressursse järelevalve teostamiseks** tuvastamaks varimajandusega tegelevaid isikuid ning rikkumistega seotud menetluste läbiviimiseks. Oluline on märkida ka seda, et oskusteabeta ning järelevalveta valmistatud alkoholi müük võib põhjustada **ebakvaliteetse alkoholi tootmise**, mistõttu selle tarbimise tagajärjed võivad osutuda saatuslikuks, nagu minevikust on ka teada. Seetõttu on oht, et muudatus võib rahvatervise seisukohast osutuda hoopis vastassuunaliseks ning loomulikult tähendab see riigile vajadust olla valmis **panustama ressursse meditsiini valdkonda**.

2.6 Eesti ettevõtjate konkurentsivõime kahjustumine (asendustooted)

Lisaks sellele, et aktsiisimäärade tõustust tingitud piirimajanduse kasv ja varimajanduse osakaalu tõus omavad negatiivset mõju ettevõtjate konkurentsivõimele, kaasneb muudatusega ka üldine negatiivne mõju Eesti ettevõtjatele ja kaubandusele. Kuna paljudes riikides on võimalik toota alkoholi madalama omahinnaga, kui Eestis, siis on oodata, et **suureneb välisriikidest alkoholi sissevedu, mis omab otsest negatiivset mõju Eesti tootjate müügitulemustele ja konkurentsivõimele**.

2.7 Investeeringu plaanide kahjustumine

2015. aastal aastateks aktsiisimäärade paika panemine andis ettevõtjatele võimaluse teada mitu aastat ette nende sektorile kohalduvat riigipoolset poliitikat ja kindluse, et seda ei muudeta, kui just ei esine kiiret sekkumist vajavaid ootamatuid ja ettenägematuid sündmusi. Selline kindlus tagas ettevõtjatele võimaluse teha pikemaajalisi investeeringu plaane ja võimaluse juba ka alustada ka nende elluviimisega. Ootamatu aktsiisimäärade tõstmine tähendaks aga seda, et investeeringu plaane tuleks hakata taas ümber kujundama. **Plaanide tegemiseks panustatud ressurss ja investeeringute realiseerimise (nt tootmiseseadmete renoveerimine või uuendamine) juba panustatud ressurss võib ootamatust muudatusest tulenevalt kulmineeruda ettevõtjate jaoks tohutu asjata tehtud kuluna. Täiendavalt lisanduks kulud uute investeeringu plaanide väljatöötamiseks, mida oleks vaja teha kiirkorras pärast seaduse jõustumist, kuid millega ei ole ettevõtjad eelarveid tehes arvestanud.**

2.8 Kange alkoholi tarvitamise soosimine

EKI andmetel¹² moodustab lahja alkohol 65% ja kange alkohol 35% abs alkoholi tarbimisest. Tõstes märkimisväärselt lahja alkoholi aktsiisimäärasid, muutub kange alkohol lahja alkoholi suhtes odavamaks. Seega tuleb arvestada, et **lahja alkoholi üheks asendustooteks võib saada hoopis kange alkohol**, mis oleks eelnõu eesmärkidega rahvatervise edendamise valguses hoopis vastuolus.

2.9 Alternatiivid kaalumata

Rahanduskomisjonile esitatud maksupoliitiliste muudatuste panekute mõjuanalüüsist nähtub, et muudatuste eesmärk on vähendada kange ja lahja alkoholi aktsiisimäärade

¹² Eesti Konjunktuuriinstituut. Alkoholi turg, tarbimine ja elanike hinnangud riigi alkoholipoliitikale. Slaid 6. Kättesaadav: <https://www.ki.ee/>.

erinevusi, et suurendada maksutuluid ja piirata alkoholi tarbimist läbi alkoholi liigist sõltuva soodsama aktsiismäära tõstmise.

Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri näeb ette, et seaduseelnõu väljatöötamiskavatsuses tuleks välja tuua küsimuse võimalikud lahendused, võimalike lahenduste võrdlus ja eelistatav lahendus. Alkoholipoliitika kujutab endast erinevaid riiklikul tasemel strateegiaid ja meetmeid, mis on suunatud alkoholi kättesaadavuse, nõudluse ja elanike tarbimisharjumuste mõjutamisele. Alkoholipoliitika sisaldab endas mitmeid valdkondi, näiteks maksustamine, kättesaadavuse reguleerimine koos seadusandlike kontrollmeetmetega, reklaami regulatsioon, hariduspoliitika ja nõustamine ning muud alkoholi tarbimist mõjutavad abinõud.

Tuginedes alusetult eelnõu kiireloomulisusele, **jäeti väljatöötamiskavatus koostamata (vastuolu Eesti õigusega), mistõttu ei ole põhjendamatult analüüsitud võimalike teiste meetmete (nt eelpool nimetatute) eelistamist või mitte eelistamist aktsiisimäärade tõusule** täitmaks eelnõus toodud alkoholipoliitilisi eesmärke.

2.10 Tööpuuduse suurenemine

Lisaks sellele, et piirikaubanduse hoogustumine võib kaasa tuua piirialal paiknevate kaupluste sulgemise ja seeläbi töökohtade kadumise, **tekitab tarbimise vähenemisest põhjustatud käibe langus vajaduse vähendada tootmist ning tootmisega seotud tööjõudu**. Tõsiasi on ka see, et töökohtade vähendamist pole oodata mitte üksnes alkoholi müügi ja tootmisega tegelevates ettevõtetes, vaid **see puudutab ka antud sektoriga otseselt kokku puutuvaid valdkondi – näiteks pakenditootjad (pudelid), transpordiettevõtted jne**. Eelnõu koostamisel ei ole analüüsitud, kui paljusid töökohti muudatus ohtu seab ning kui suur oleks selle mõju tööjõumaksude laekumisele.

3 KÜTUSE AKTSIISIMÄÄRADE TÕUS

Varasemalt viidatud kobareelnõuga 15.06.2015 vastu võetud kütuse aktsiisimäärad jõustusid 01.02.2017. Muudatusega tõsteti näiteks pliivaba bensiini, pliibensiini, lennukibensiini, vedelgaasi, raske kütteõli, põlevkivikütteõli ja maagaasi aktsiisimäärasid.

3.1 Kütusest sõltuvate tasandite kallinemine

Kõikide sektorite, kus on vaja kasutada kütust tarbivaid sõidukeid/tehnikat, kulud suurenevad. Ükski ettevõtja ei soovi seda kulutust enda kanda võtta, mistõttu maksab kallinemise kinni lõpliku kauba/teenuse tarbija. See võib aga tähendada, et hindade kallinemine võib muuta osad ettevõtjad konkurentsivõimetumaks, läbi selle et teine ettevõtja saab kaupa/teenust pakkuda soodsamalt tulenevalt hulgi koguste soeta ise soodsamatest hindadest. Teine variant on ka see, et kaupa/teenust hakatakse soetama väljastpoolt Eestilt isikutelt, kes ei ole Eestis müüdavast kütusest sõltuvuses. Igatahes, oleks mõlemal juhul tegemist **konkurentsivõimelisuse langusega**.

4 MAGUSTATUD JOOGI MAKS

Magustatud joogi maks plaanitakse kehtestada magustatud joogi maksu seadusega. Magustatud joogi maksu objektiks on seaduse eelnõu¹³ kohaselt:

- 1) magustatud jook, mille suhkrusisaldus on võrdne või suurem kui 5 grammi suhkrut 100 milliliitri magustatud joogi kohta;
- 2) magustatud jook, millele on lisatud magusainet.

Maksukohustuslane on seaduse eelnõu kohaselt:

- 1) magustatud joogi importija selle importimisel;
- 2) magustatud joogi tootja selle Eestis esmakordselt kättesaadavaks tegemisel;
- 3) magustatud joogi teisest Euroopa Liidu liikmesriigist soetaja selle Eestis esmakordselt kättesaadavaks tegemisel.

Maksustatud joogi maksustamisperiood on kalendrikuu ning maks deklareeritakse ja tasutakse sarnaselt käibemaksule maksustamisperioodile järgneva kalendrikuu 20. kuupäevaks.

Magustatud joogi maksumäär on seatud sõltuvusse suhkru kogusest joogi 100 milliliitri kohta või magusaine esinemisest joogis jäädes vahemikku 0,1-0,3 eurot liitri kohta.

Muudatustega seotud (sh nendega kaasnevad) mõjud majanduskeskkonnale:

4.1 Õigusloome nõuete eiramine

Vabariigi Valitsus on palunud Rahandusministeeriumil eelnõu välja töötada väljatöötamiskavatsust koostamata. Selle koostamata jätmise on lubatud „Hea õigusloome ja normitehnika eeskirja“ § 1 lg 2 toodud alustel. Antud juhul on väljatöötamiskavatsuse koostamata jätmise aluseks toodud, et eelnõu menetlus on põhjendatult kiireloomuline. Kiireloomulisust põhjendatud ei ole, kuid tänases olukorras on selleks ilmselgelt soov tagada võimalikult kiiresti riigikassasse täiendav laekumine.

Siiski ei saa üksnes riigikassa täitmise soov prevaleerida üle maksumaksja ootuste õigusselgusele. Maksu kehtestamisega kiirustades ei ole sisuliselt toimunud avalikku diskussiooni, ei ole koostatud mõjuanalüüse, kehtestatavaid maksumäärasid ei ole analüüsitud ega põhjendatud. Magustatud joogi maksu näol on Eesti jaoks tegemist täiesti uue maksuga, mistõttu puudub varasem praktiline kogemus ja just seetõttu peaks maksu kehtestamine ning selle mõjud olema eelnevalt detailselt läbi analüüsitud. Kui kogemus puudub, siis tuleks analüüsida teiste riikide (lähim Soome) positiivset ja negatiivset praktikat. Kusjuures, üheks väljatöötamiskavatsuse kohustuslikuks osaks on küsimuse lahendus Eestiga sarnase ühiskonnakorralduse ja õigussüsteemiga riikides. **Jättes väljatöötamiskavatsuse põhjendamatult tegemata, on tegemata ka analüüs magustatud maksu toimivuse ja mõjude kohta teistes riikides, mis oleks olulisim maksu kehtestamise või mittekehtestamise otstarbekuse Eesti kontekstis väljaselgitamisel.**

¹³ Eelnõude infosüsteem. Magustatud maksu seaduse eelnõu.

<http://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/9b1786ac-2d0f-4277-bcd7-91447353ed63#0E8aCWAS>

4.2 Läbi analüüsimate maksuobjekt

Eelnõu eesmärgiks on suunata tarbijaid vähem magustatud jooke tarbima kaugema eesmärgiga piirata liigset suhkrutarbimist ning parandada tervisekäitumist ja piirata haiguste levikut. Eelnõus väidetakse, et kehakaalu suurenemine on seotud magustatud jookide tarbimisega rohkem kui ühegi teise toidu või joogi tarbimisega. Samas, kui vaadata uuringuid¹⁴ magusa tarbimise osas, siis selgub, **karastusjookide tarbimine moodustab võrreldes muude tarbitavate magusaportsjonitega vaid keskmiselt 4% kogu tarbitava magusa kogusest**. Lisaks ei ole eelnõus viidatud ühelegi konkreetsele uuringule, mille käigus oleks tuvastatud reaalne seos just karastusjookide tarbimise ja rasvumise vahel.

Seega tekib küsimus, kas vaid 4% (millest omakorda oodatakse 27% tarbimise vähenemist) kogu tarbitavast magusast moodustavate magustatud jookide maksustamine, on eesmärgipärane ja põhjendatud. Kõikide vanuseklasside peale moodustavad kogu tarbitavast magusast suurema osa (keskmiselt 49%) valikpagaritooted ning maiustused nagu suhkur, mesi, moos, šokolaad ja kompvekid (keskmiselt 26%). Seega, kui **75% magusa tarbimisest on seotud hoopis muude magusaklassidega kui karastusjoogid, siis eelnõus toodud tervisekäitumise parandamise eesmärgil oleks kordades põhjendatum maksustada eelkõige viimati nimetatud klasside magusatooteid.**

Eesti kooliõpilaste tervisekäitumise raportist (2013/2014)¹⁵ ilmneb riikidevahelises (42 Euroopa riiki) võrdluses järgnev:

- Eesti on iga päev suhkrut sisaldavaid magusaid karastusjooke tarbivate laste osakaalu (15%) poolest selgelt riikide nimekirja lõpus ehk tarbimine on märgatavalt väiksem. Kusjuures, vanuseklassi tõustes näitab tarbimise osakaal langevat tendentsi.
- Eesti on maiustuste tarbimise osas keskmiste seas - maiustusi tarbib viiel päeval nädalas või sagedamini 42% õpilastest.
- Eesti noorte igapäevane mõõdukas keheline aktiivsus võrreldes teiste uuringus osalenud riikidega alla keskmise.
- Energiajookide tarbimine on seotud riskikäitumisega: sagedamini joovad neid õpilased, kes suitsetavad ja/või tarvitavad alkoholi. Eesti 13-aastased igapäevasuitsetajad (2,5%) on rahvusvahelises järjestustabelis 25. kohal. 15-aastastest suitsetab iga päev 8% olles järjestustabelis 23. kohal.

Eeltoodu põhjal tekib endiselt küsimus, kas just magustatud jookidele maksu kehtestamise näol on tegemist ikka põhjendatuima tervise edendamise meetmega. Tundub siiski, et esmajärjekorras oleks vaja tegeleda isikute füüsilise aktiivsuse tõstmise ja riskikäitumise vähendamise meetodite väljaselgitamisega. **Eelnõus alternatiivsete (tõenäoliselt efektiivsemate) meetmete kaalumist või kõrvalejätmist põhjendatud ei ole.** Kusjuures, eelnõus on suisa viidatud, et just erinevate meetmete kombineerimisega saavutatakse parim mõju tervisekäitumisele.

¹⁴ Tervise Arengu instituut. Magusaportsjonite jaotus vanusevahemike lõikes.

¹⁵ Tervise Arengu Instituut. Eesti kooliõpilaste tervisekäitumine. 2013/2014 õ.a uuringu raport. Kättesaadav: https://intra.tai.ee//images/prints/documents/148110851999_Alkoholi%20aastaraamat%202016_.pdf

4.3 Maks ei vähenda suhkrutarbimist – asendustooted

Asjaolu, et madalama sissetulekuga leibkondade tarbimisharjumused võivad muutuda tulenevalt nende suuremast hinnatundlikkusest, ei tähenda, et muutus seisneks magustatud jookide tarbimise lõpetamises. Teiseks on äärmiselt tõenäoline, et **kasutusele võetakse asendustooted, mis ei pea ilmtingimata olema joogid, vaid võivad olla ükskõik millised magusad tooted (pagaritooted, šokolaadid, kommid jne)**. Seejuures nimetatud **magusaid tooteid on võimalik saada isegi soodsamalt, mis tähendab, et neid saab sama raha eest tarbida isegi rohkem ja suhkru tarbimise osakaal võib isegi tõusta**. Eelpool toodust tulenevalt on alust kahelda, et madalama sissetulekuga leibkondades suhkru tarbimine tegelikult väheneks ja sellega oleks võimalik täita eelnõus toodud eesmärki vähendada tervislikku ebavõrdsust.

Eelnõu seletuskirjas tõdetakse, et naturaalsed mahlad on olulised vitamiiniallikad, kuid võivad sisaldada märksa enam suhkrut kui magustatud joogid. Samas leitakse, et naturaalsed mahlad võiks maksust vabastada, mis on põhjendamatu, kuna **a) ilmselgelt on tegemist sarnasesse gruppi kuuluva tootega, mis oleks teiste toodete maksustamise läbi seatud lubamatult eelisolukorda (riigiabi andmine) b) automaatselt asendustooteks muutudes ei esineks kooskõla eelnõus toodud maksu kehtestamise eesmärgiga - rahvatervise edendamine**.

4.4 Hinnatõus tekitab/hoogustab piirimajandust

EKI¹⁶ teostatud piirikaubanduse uuringu tulemustest ilmnes oodatu – pärast alkoholiaktsiisi tõstmist 2015. aastal hakati alkoholi teadlikult rohkem Lätist soetama. Seejuures ilmnes ka, et sageli soetati lisaks alkoholile muid kaupu (eelkõige toidukaup, aga ka mootorikütus, tubakas jne). Sellest tulenevalt võib eeldada, et **magustatud jookide maksu kehtestamisega kaasnev jookide hinnatõus suunab isikuid ka magustatud jooke soetama Lätist**. Lisaks olgu mainitud, et kui üksnes magustatud jookide hind ei pruugi mõjutada isikuid teistesse riikidesse sõitma, siis **lahja alkoholi aktsiisi tõus toob endaga kindlasti kaasa lisaks suurenevale alkoholiturismile ka magustatud jookide turismi**. See aga vähendab maksude laekumist Eesti riigile ning seab kahtluse alla taas eelnõu teise eesmärgi – suhkru liigtarbimise vähendamise – täitumise.

4.5 Eesti ettevõtjate konkurentsivõime kahjustumine

Lisaks sellele, et füüsilised isikud hakkavad magustatud jooke piirikaubanduse käigus importima ja võivad sellega ka osaliselt varimajandust tekitada, hakatakse seda ka kaubanduslikul eesmärgil tegema. Kuna paljudes riikides on võimalik toota magustatud jooke madalama omahinnaga, kui Eestis, siis on oodata, et **suureneb välisriikidest magustatud jookide sissevedu, mis omab otsest negatiivset mõju kohalike tootjate müügitulemustele ja konkurentsivõimele**.

Konkurentsivõimet kahjustatakse eelnõuga ka Eesti ettevõtjate endi vahel. Nimelt näeb eelnõu ette, et jaemüügikohas kohapeal valmistatud ja tarbimiseks mõeldud magustatud

¹⁶ Eesti Konjunktuuriinstituut. Eesti elanike alkoholi ostmise Lätist 2016. aastal. Slaid 31. Kättesaadav: <https://www.ki.ee/>.

jook on magustatud joogi maksust vabastatud. Seletuskirjas tuuakse näide, et antud idee kohaselt ei maksustata näiteks söögikohtades ja laatal kohapeal valmistatavat magustatud jooki. Seletuskirjas ei põhjendata, kuidas saab maksustamine olla sõltuvuses „kohapeal“ valmistamisest ja tarbimisest. Samas söögikohas või samal laadal võib olla oma jooke müümas ka ettevõtja, kes on toote tootmishoones valmistanud, kuid müüb seda laadalistele, kes suure tõenäosusega tarbivad seda „kohapeal“. Teiseks, kes ja kuidas peaks tegema kindlaks „kohapeal tarbimise“ – kas seda hinnatakse lahtisest topsikust vs keeratava korgiga pudelist pakkumise/joomise alusel? Kusjuures, ka viimasel juhul on võimalik, et tarbimine leiab aset antud söögikohas või laada toimumise alal. Või peab müüja suisa veenduma, et joomine toimuks tema nähes? Fakt on see, et **antud idee praktikas realiseerumine ei ole läbi mõeldud, mistõttu ei saa öelda, et maksuvabastus oleks õigustatud eelnõus toodu kohaselt – väikeettevõtluse halduskoormuse vältimise eesmärgil. Samuti ei ole erandi võimaldamine vastuvõetav konkurentsi seisukohast.**

4.6 Mõju väiketootjatele

Startup ettevõtluse vorm võidab järjest enam populaarsust ka Eestis. Paljud *startup* ühingud on ühel või teisel moel seotud ka toiduga ning saanud alguse mõnest koduköögist. Nii kinnitavad Eestis kanda üha enam ka käsitöölironaadi tootjad. Reeglina on tegemist väikeste ühingutega, kus on 1-2 töötajat ning suurtootjatega küll võrreldamatu käive, kuid siiski esineb võimalus tegutseda kasumiga ning tulevikus laieneda ning järjest enam Eesti majandusse panustada. Eelnõu kohaselt peab tervisekäitumise mõjutamiseks maksumäär tõstma ruumalaühiku hinda vähemalt 20%. Kui arvestada, et käsitöölironaadi hinnaklass on juba niigi kaubanduslikult toodetud limonaadist kõrgem ning väiketootjal puudub võimalus lisakulu enda kanda võtta, siis **võib hinna tõstmine üsna suure tõenäosusega põhjustada olulise käibe vähenemise, muuta seeläbi tootja sisuliselt konkurentsivõimetuks ning kulmineeruda vajadusega ettevõtlus lõpetada.** Kui tänase niigi tiheda konkurentsi turul pannakse väikeettevõtjad niivõrd ebastabiilsesse olukorda, siis ei saa oodata, et nad sooviks üldse ettevõtlusega alustada/tegeleda, rääkimata, et sellises ettevõtjad oleks motiveeritud tulevikus kasvama ja riigitulusesse veelgi enam panustama. Väikse riigina on Eesti jaoks aga äärmiselt oluline, et järeltulevad ettevõtjad oleks innukad oma ettevõtmistes olemaks majanduse mootorid.

4.7 Tarbimise languse mõjud/tööpuuduse suurenemine

Eelnõu kohaselt oodatakse maksualuste toodete tarbitud koguse vähenemist 27%. **Tarbimise vähenemisest põhjustatud käibe langus tekitab vajaduse vähendada tootmist ning tootmisega seotud tööjõudu.** Tootmise langusest põhjustatud kasumi vähenemine ei võimalda kasumit investeerida (tulevikus riigile suurem maksutulu) või seda osanikele jaotades majanduskeskkonda tervikuna toetada (kulutades Eestis). **Tarbimise langus võib seejuures puudutada karastusjookide tootjatega otseselt kokku puutuvaid valdkondi – näiteks pakenditootjad (pudelik), transpordiettevõtted jne.** Eelnõu koostamisel ei ole analüüsitud, kui paljusid töökohti muudatus ohtu seab ning kui suur oleks selle mõju tööjõumaksude laekumisele või kasumi vähenemisest põhjustatud maksutulule.

4.8 Täiendavad kulud tarkvara arendamisele

Kui eelnõus toodu kohaselt on maksuametil vaja välja töötada maksu arvestamise programm, et vahetada infot magustatud jookide maksu maksjatega, siis võib see ka ettevõtjate jaoks tähendada vajadust panustada tarkvara arendamisesse (nt osutus see vajalikuks KMD lisa esitamiseks). Eelnõu ei kirjelda, kas ja millisel kujul selliseid kulutusi ettevõtjatelt oodatakse. Kui aga seadus peaks jõustuma 2018. aastast, siis võimalik kulutus tuleks teha juba käesoleval aastal ja **ettevõtjad ei ole poliitiliselt ootamatust otsusest tulenevaid kulutusi tarkvaraarendustele oma eelarvesse planeerinud.**

4.9 Maksumäära kehtestamine ei tõsta teadlikkust

Eelnõus esineb väide, et elanikkonna teadlikkuse tõus suhkru ülemäärase tarbimise kahjulikkusest tervisele võib vähendada ka teiste suhkrurikaste toiduainete tarbimist. **Küsimuseks jääb, kuidas eelnõu autorite hinnangul peaks magustatud joogi maksu kehtestamine tõstma inimeste teadlikkust.** Kui maks ka põhjustaks magustatud jookide tarbimise vähendamist, siis oleks see tingitud asjaolust, et toode on kallinenud, kuid see ei tähenda, et teadlikkus joogi või veelgi enam, muude suhkrurikaste toodete, kahjulikkusest suureneks. Teadlikkuse suurenemine ja sellest tingitud võimalik tarbimise vähenemine saab toimuda eelkõige läbi konkreetsete teadlikkuse tõstmise meetodite (õppekavad, kampaaniad, telesaated jne).

4.10 Vastuolu põhiseaduse ja Euroopa Liigu õigusega

Kuna eelpool toodust järeldub, et maksu kehtestamine ei pruugi olla üldse eesmärgipärane (eelkõige terviseedendamise) ja põhjendatud, siis on põhjendatud küsida, kas ettevõtlusvabaduse riivamine on ikkagi proportsioonis maksu kehtestamise eesmärgiga. Õigusliku hinnangu magustatud jookide maksu nii põhiseaduse kui Euroopa Liidu õigusega kooskõlale on andnud advokaadibüroo¹⁷ ja kuna ülevaate koostaja nõustub antud hinnanguga toodud seisukohtadega - **esineb vastuolu nii põhiseaduse kui Euroopa Liidu õigusega** – ei pea ka siinkohal vajalikuks eraldi hinnangu koostamist.

5 DIVIDENDIDE TULUMAKS

Tulumaksu seaduse muutmise seaduse¹⁸ peamisteks eesmärkideks on motiveerida ettevõtjaid passiivse dividendipoliitika asemel kasumit stabiilset jaotama ning muuta Eesti maksumäära langetamisega välisinvestortele atraktiivsemaks. Eelnõuga nähakse ette madalama tulumaksu määra (14%) rakendumist kasumile, mis on väiksem või võrdne eelneva kolme aasta keskmise Eestis maksustamisele kuulunud jaotatud kasumiga. Antud summat ületavad kasumieraldised maksustatakse tavapärase 20% maksumääraga. Kui dividende makstakse residendist või mitteresidendist füüsilisele isikule laieneb äriühingule kohustus 14%-lise tulumaksuga maksustatud kasumilt pidada kinni täiendavalt 7%.

¹⁷ Advokaadibüroo Sorainen. Õiguslik analüüs Karastusjookide Tootjate Liidule.

¹⁸ Eelnõude infosüsteem. Tulumaksu seaduse muutmise seadus.

<http://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/c129b312-db3c-4c3b-b96b-ce45ebdc6374#EdGtrpWH>

Kasumi jaotamist kirjeldatud põhimõtetel ei muudeta kohustuslikuks, kuid arvestada tuleb sellega, et kui ettevõtja stabiilse dividendi maksmise poliitikat rakendama ei hakka, jääb ta süsteemi järgijatega võrreldes ebavõrdsesse olukorda, kuna tema poolt lõpuks riigile tasutava tulumaksu määr osutub kõrgemaks.

Muudatustega seotud (sh nendega kaasnevad) mõjud majanduskeskkonnale:

5.1 Survestamine kasumit jaotama

Eelnõu kohaselt võimaldatakse soodsama määra rakendamist kasumile, mis on väiksem või võrdne eelneva kolme aasta keskmise jaotatud ja maksustatud kasumiga. **Selline eeltingimus sisuliselt survestab ettevõtjaid igal juhul järjestikustel aastatel kasumit jaotama saavutamaks tulevikus soodsam maksumäär.** Samas ei ole arvestatud äkiliste äririskide realiseerumisega, mis võivad tekitada ootamatu kahjumi, mille katmiseks ja võimalik, et ka jätkusuutlikkuse tagamiseks, oleks saanud n.ö passiivselt seisnud jaotamata kasumit kasutada. Iseasi on veel see, et kõik ettevõtjad ei teeni kindlasti iga-aastast kasumit ning isegi kui teenitakse, ei pruugi erinevatest põhjustest tulenevalt olla võimelised seda välja maksma. Seega on niigi keerulises olukorras tehtud ettevõtjate elu veel keerulisemaks karistades neid kõrgema maksumäära rakendamisega.

5.2 Investeeringustegevuse pärssimine

Ettevõtlus nõuab teatavasti investeeringuid ning sageli eeldab see pikemaajalist vahendite kogumist. Kogumise perioodil on aga seega dividendide maksmine suure tõenäosusega välistatud või seda tehakse väiksemal määral. Seega tekib olukord, **kus ettevõtja on pandud sundolukorda valimaks investeeringute tegemise ja tulevikus dividendide maksmisel soodsama maksumäära rakendamise võimalikkuse vahel. Investeeritakse (nt täiendava tööjõu kaasamise näol) ju eesmärgiga teenida täiendavat tulu ja kasumit. Siit joonistub aga välja seos täiendava maksutuluga riigile, elatustaseme tõusuga, majanduskasvuga, mis antud muudatuse jõustumisel võivad kahjustada saada või sootuks tulemata jääda.** Ehk siis investeerimise suutlikkuse vähenemine kahjustab pikemas perspektiivis ettevõtjate positsiooni maailmaturul.

Ettevõtjad planeerivad oma investeeringuid hoolega, eriti välisriiki investeerimisel. Kui maksumäär sõltub otsusest kasum välja maksta *versus* investeerida, siis on **investeeringu tootlust pea võimatu arvutada, sest paljudes ärides ei ole võimalik rahavoogusid aastate kaupa adekvaatselt ette tuletada. See tähendab välisinvestorite jaoks ebaselgust ning vähendab Eesti atraktiivsust investeerimiskeskonnana.**

5.3 Lõpp maksuvabale investeerimisele

Kui tänaseni on eksisteerinud selge süsteem, mille põhjal tulumaksu maksmine toimub maksuvabade investeeringute tegemise tagamiseks dividendide jaotamisel, siis **survestamine kasumit jaotama tegelikult viitab sellele, et tegemist ei ole enam maksuvaba kasumi investeerimise süsteemiga. Tõsiasi on ka see, et Eesti on väike, mistõttu välisinvestoritele huvipakkuvaid objekte, kuhu maksustatud kasumit edasi investeerida, on vaid üksikuid. See aga tähendab, et Eesti riik saab küll tulumaksu, kuid üldjuhul võetakse dividenditulu kasutusse mujal riikides.** Iseasi on see, kas survestava dividendipoliitika all oodatakse üldse kasumi jaotamine ära või otsitakse kohe

meelepärasemaid jurisdiktsioone, kuhu firma vahendeid maksustamata kujul paigutada. **Kindlasti ei jäta välisinvestoritele ka head muljet kogu aastaid ühetaolisena püsinud maksusüsteemi muutmise kiirustamine.**

5.4 Arvestus muutub keerulisemaks

Kui senine süsteem on olnud maksumaksja jaoks võrdlemisi lihtne, siis muudatuse järgselt peab maksumaksja hakkama raamatupidamises ja maksuarvestuses **eristama erinevate maksumääradega maksustatavaid dividende.**

6 PANDITULUMAKS

Tulumaksu seaduse muutmise seaduse eelnõuga¹⁹ nähakse ette n.ö tagatismaksu süsteem, mille kehtestamise eesmärgiks on piirata kasumi tulumaksuvabalt väljaviimist kontserni ühingutele (emaühingule ja sellest grupi struktuuris ülevalpool seisvatele ühingutele ning sõsarettevõtjale) laenude andmise teel. Äriühingu teenitud kasumi arvel antud laenud maksustatakse tulumaksuga kui ettevõtlusega mitteseotud väljamaksed. Täpsemalt maksab laenu andev äriühing tulumaksu laenude summalt, mis ületab laenu andnud äriühingu omakapitali tehtud sissemaksete ning äriühingu võetud laenude summat maksustamisperioodi viimase päeva seisuga. Maksu- ja Tolliamet tagastab tasutud tulumaksu maksumaksjale, kui laen tagastatakse maksumaksjale kahe aasta jooksul selle andmisest arvates.

Erandina nähakse seaduse eelnõuga ette, et tulumaksukohustust ei kaasne vahendite lühiajaliselt (kuni üks aasta) kontsernikonto kaudu teisele kontserni liikmele tagamisega eesmärgiga kontserni kui terviku likviidsust juhtida.

Muudatustega seotud (sh nendega kaasnevad) mõjud majanduskeskkonnale:

6.1 Juba eksisteerib maksustamise aluseks olev säte

Eelnõus on välja toodud, et laenu varjatud kasumijaotisena maksmise kontrollimine väga ressursimahukas ja keeruline, mistõttu soovitakse seda eelnõuga muuta. **Maksuametil on ka täna kehtiva seaduse alusel õigus klassifitseerida ümber tehinguid, mille vorm ei vasta nende majanduslikule sisule.** Kuigi kasumi jaotamine varjatud kulul on kindlasti probleem, ei tegele sellega siiski valdav osa ettevõttest, mistõttu maksu kehtestamisega langeb põhjendamatult paljude ettevõtjate käibevahenditele ebasoodne mõju. **Küsimus on, kas piirang on proportsioonis lihtsama kontrollimise tagamise eesmärgiga arvestades seda, et miski ei taga, et ka tegelikult oleks muudatuse järgselt kontrollimine lihtsam.**

6.2 Kahe aasta piirang

Eelnõu näeb ette, et tulumaks tagastatakse maksumaksjale, kui laen makstakse tagasi kahe aasta jooksul selle andmisest arvates. Eelnõu seletuskirjas ei esine selgitust, millest tulenevalt on perioodiks valitud just 2 aastat. **On selge, et investeringuteks, mis hõlmavad väga sageli just suuremahulisi projekte, on antud periood laenu tagastamiseks**

¹⁹ Eelnõude infosüsteem. Tulumaksu seaduse muutmise seadus.

<http://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/c129b312-db3c-4c3b-b96b-ce45ebdc6374#EdGtrpWH>

kahtlemata liiga lühike. Suuremahuliste investeeringute puhul on hinnanguliselt keskmiseks laenu tagastamise tähtajaks 10 aastat.

6.3 Ettevõtlusvabaduse piiramine

Kindlasti sunnib selline piirang ja laenu andmisega kaasnev käibevahendite vähenemine ja maksuvabastuse puudumine paljusid ettevõtjaid loobuma laenude andmisega tulu teenimise võimalusest. Lisaks ei soosi ka antud kujul varasemat lihtsat tulumaksusüsteemi asendav piirav seadusandlus välisinvestorite Eestisse investeerimist. Eelpool omab aga otsest mõju Eesti majanduse arengule.

Oluline on märkida ka seda, et **kontsern pannakse sisuliselt olukorda, kus ta peab looma kontsernikonto, et saada kontsernile kohalduvaid soodustusi või laenude andmisest loobuma.** Nimelt, tavapärasel viisil laenude andmisega jätkates, on 25%-lise panditulumaksu tasumise asemel soodsam laenu saamiseks pöörduda panga poole (kuigi siinkohal võib saada saatuslikuks majanduslik olukord jms, olenemata sellest, et ühel kontserni ettevõttel oleks vabu vahendeid). Tõsiasi on ka see, et **siseriikliku kontserni puhul ei ole kindlasti proportsioonis varjatud kasumi väljaviimise tõenäosus ja piirang ühingute käibevahenditele pandimaksu tasumise näol.**

6.4 Topeltmaksustamine

Seaduse eelnõu ei võimalda laenu tagasi saamisel pärast kahe aasta möödumist laenu andmisest tasutud tulumaksu tagasi saada või arvesse võtta tulevikus kasumi jaotamisel, mis tekitab topeltmaksustamise. Siinkohal tuleb märkida, et tänases tulumaksuseaduses käsitletakse ettevõtlusega mitteseotud väljamaksena (ja maksustatakse tulumaksuga; TuMS § 52 lg 2 p 5) laenu andmist madala maksumääraga territooriumil asuvalle juriidilisele isikule, kuid kui maksukohustuse tekkimise aluseks olevad asjaolud on ära langenud, siis on võimalik tulumaks riigilt tagasi nõuda (TuMS § 54 lg 6). **Seega kohtleb eelnõu ebavõrdselt laenu andjaid lähtuvalt laenu saajast, olenemata sellest, et meetme eesmärk on mõlemal juhul sama.** Topeltmaksustamine oleks aga ühe olulisema maksustamispõhimõtte – topeltmaksustamise vältimise – rikkumine.

6.5 Tõlgendamise keerukus

Eelnõu kohaselt ei maksustata tulumaksuga raha lühiajalist kontsernikonto kaudu kättesaadavaks tegemist kontserni liikmele, kui eesmärgiks on kontserni likviidsuse juhtimine. „Lühiajaline“ ja „kontserni likviidsuse juhtimise eesmärk“ on mõisted, mida võib mitmeti tõlgendada ja võivad seetõttu kaasa tuua erimeelsusi. Seetõttu oleks mõistlik Eeltoodud mõisted eelnõust välja jätta ning maksustada kontsernikontole kantav raha tulumaksuga ainult siis, kui raha tagasinõudeõigust ei ole võimalik täita 30 päeva jooksul.

6.6 Laenu tagasimaksmise aluseid tegelikkuses rohkem

Laenu tagasimaksmise aluseks tuleks lugeda pandipidaja või käendaja õigusaktist või lepingust tuleneva tagasinõude rahuldamist, tagatiseks antud vara võõrandamisest tekkinud kahju hüvitamist kui ka raha või raha ekvivalendi pandi lõppemist või muutmist

selliselt, et pantija saab seda käsutada ilma pandipidaja nõusolekuta. Ehk siis ka nimetatud juhtudel tuleks tulumaks maksumaksjale tagastada.

7 TEEKASUTUSTASU (RIIKLIK LÕIV)

Vabariigi Valitsus on 03.04.2017 algatanud seaduseelnõu²⁰, millega kehtestatakse veoauto teekasutustasu. Tähelepanu tuleb juhtida, et seadus jõustub küll 20. detsembril 2017. aastal, kuid tulenevalt käesoleva eelnõu § 1 punktist 10 kohaldatakse teekasutustasu tasumise kohustust alates 2018. aasta 1. jaanuarist. Teekasutustasu tasumäär sõltub veoauto ja selle haagise täismassist, EURO-heitgaasiklassist ja telgede arvust.

Päevane teekasutustasu määr jääb vahemikku 9–12 eurot ning aastane teekasutustasu määr vahemikku 500–1300 eurot. Teekasutustasu on võimalik tasuda päeva, nädala, kuu, kvartalivõi aasta eest. Teekasutustasudest laekuvate tulude sihtotstarbeks on määratud transporditaristu hoid.

Ajapõhine teekasutustasu tähendab, et kindlaks määratud summa tasumine annab isikule õiguse kasutada sõidukiga kindla ajavahemiku jooksul kindlaks määratud taristut. Veoautode teekasutustasu kehtestatakse avalikult kasutatavate teede kasutamise eest üle 3500 kilogrammise täismassiga veoauto ja selle haagisega. Seletuskirjas märgitakse, et Eesti ja Soome on ainukesed Euroopa Liidu liikmesriigid, kes ei ole kehtestanud veoautodele teekasutustasu.

Muudatustega seotud (sh nendega kaasnevad) mõjud majanduskeskkonnale:

7.1 Maanteetranspordi kallinemine

Eelnõu kohaselt võib teekasutustasude kehtestamine tuua kaasa maanteetranspordi hinnatõusu ning selle tulemusel võib suurenda nõudlus teiste transpordiliikide teenuste järele. Kuna ettevõtjate eesmärk on kasumi maksimeerimine, siis ei võeta teekasutustasu kulu enda kanda ja lisatakse see teenuse tarbija hinnale. **Olenevalt sellest, kui palju teenuse hind tarbija jaoks suureneb, võib tarbija otsida alternatiivse maanteetranspordile, mille konkurentsivõime antud juhul kahjustuks.** Üheks variandiks on, et kasutama hakatakse sõidukeid, mille mass jääb alla 3500 kg ning vajadusel tarnitakse kaupa mitmel korral sama sõidukiga või kaasatakse mitmeid antud kaalukategooriasse jäävaid sõidukeid. Teine variant on, et hakatakse enam kasutama rongi- ja veetransporti, kuid siiski, Eesti siseriikliku transpordivõimaluste osas on mõlemad üsna piiratud levialaga.

7.2 Muude transpordist sõltuvate tasandite kallinemine

Kui maanteetranspordi teenust osutavad ettevõtjad tõstavad teekasutustasu tõttu oma teenuste hindasid, siis soovivad kõik ahelas järgnevad teenuse tarbijad täiendava kulu katta omakorda enda klientide arvelt. **Seega muutub iga kaup (riided, toidukaup,**

²⁰ Liiklusseaduse, autoveoseaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seadus 419 SE.

<https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/5a35cad0-60db-43b6-8098-3782de124297/Liiklusseaduse,%20autoveoseaduse%20ja%20maksukorralduse%20seaduse%20muutmise%20seadus>

ehituskaup jne), mida tarnitakse veoautoga, mille osas tuleb tasuda teekasutustasu, lõpptarbija jaoks kallimaks. Teatud juhtudel on võimalik ka, et soetatakse teenust (nt veoauto rent), mis samuti lõpptarbijale kallimaks muutub.

7.3 Järelevalve tõhususe tagamine

Eelnõu kohaselt teostavad teekasutustasu kontrolli Maksu-ja Tolliamet ning Politsei-ja Piirivalveamet. Täiendava ressursi palkamist ette nähtud ei ole. Kontrolli teostatakse liiklusjärelevalve käigus ning samuti kontrollitakse teekasutustasu tasumist Euroopa Liidu välispiiril. Eelnõu kohaselt ei suurendata järelevalve teostamiseks järelevalve mahtu ning kuna tasu maksmine toimub elektrooniliselt, siis tõenäoliselt ei too kaasa täiendavate töökohtade vajadust ametites. Samas on selge, et mõlemad mainitud institutsioonid saavad juurde täiendavad töökohustused (tasude üle arvestuse pidamine; kontrolli teostamine; rikkumiste kohtuväline menetlemine; vaiete menetlemine jne). Seejuures lisandub töökohustusi (tasumiste võimaluste kasutuselevõtt, tasude tagastamine jne) Maanteemetile. **Jääb küsimuseks, et kui nimetatud institutsioonide olemasolevad töötajad saavad juurde täiendavad töökohustused, siis kas see ei hakka mõjutama negatiivselt institutsioonide tavapärase ülesannete täitmist või kas uute ülesannete täitmine saab olema ikka piisavalt tõhus.** Eelkõige on probleemiks väljastpoolt Eestist pärinevate Euroopa Liidust pärit sõidukite kontrollimine, kuna piirikontrolli need ei läbi ning väga lühikese Eestis viibitud aja jooksul ei pruugi sattuda liikluskontrolli.

7.4 Teekasutustasu kasutusotstarve

Eelnõu näeb ette, et teekasutustasust riigieelarvesse laekunud raha kasutatakse transporditaristu hoiuks. Transporditaristu hõlmab aga enamat (nt raudteed), kui üksnes maanteed. **Kui eelnõu järgi on teekasutustasu objektiks veoauto ja selle haagis, mis enim halvendavad teede seisukorda, siis oleks maksu tasujal igati põhjendatud ootus, et tema poolt tasutud summa läheks kasutusse üksnes maanteetranspordi olukorra parandamiseks.**

7.5 Teekasutustasu vs raskeveokimaks

Täna maksustatakse raskeveokimaksuga veoste vedamiseks ettenähtud liiklusregistris registreeritud 12-tonnise või suurema registri- või täismassiga veoauto. Teekasutustasu kehtestamine antud massiga sõidukitele oleks ettevõtjatele täiendav kohustus.

Seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsusele esitatud märkuste menetlemisel on märgitud järgnevat: „Vältimaks veoautode täiendavat maksustamist, oleme Euroopa Komisjonilt uurinud võimalust teekasutustasude kehtestamisel loobuda raskeveokimaksust. Meile on selgitatud, et raskeveokimaks on kohustuslik kõigis Euroopa Liidu liikmesriikides sõltumata teekasutustasude rakendamisest ning kooskõlas direktiiviga ei ole võimalik sellest loobuda. Direktiivi kohaselt on kasutusmaks ja teemaks tasu infrastruktuuri kasutamise eest, kuid direktiivi preambula kohaselt on mh sõidukimaksu (raskeveokimaks) miinimummäärade kehtestamise eesmärk maksusüsteemide ühtlustamise kaudu liikmesriikide transpordiettevõtjate vahelise konkurentsi moonutamise kõrvaldamine.“

Seega on konkreetse massiga sõidukid pandud tegelikult olukorda, kus on vaja samaaegselt tasuda olemuselt kaks sama maksu ehk aset leiab topeltmaksustamine.

LISA 1

Maksumuudatuste mõjude hinnang

KPMG Baltics OÜ

8. mai 2017

Sisukord

	Lk
Sisukokkuvõte	[3]
Maksuvaba miinimumi tõstmine	[4]
Alkoholi aktsiisimäära tõstmine	[5]
Kütuse aktsiisimäära tõstmine	[6]
Magustatud joogi maks	[7]
Dividendide tulumaksumäära alandamine	[8]
Panditulumaks	[9]
Teekasutustasu	[10]
Mõjutabel maksumuudatuste ja sektorite lõikes	[11]
Kokkuvõte	[12]

Järeldused

- **Maksumuudatustega kaasnevad mõjud on negatiivsed kõikidele sektoritele.**
- **Maksumuudatusi jõustades ei toeta riik oma ettevõtjate konkurentsivõimet lastes rahal, sh maksutulul, riigist välja voolata.**
- **Maksumuudatused mõjuvad laastavalt ekspordile, mis on oluline sissetulekuallikas. Pikaajaline mõju viib laenamise vajaduse ja riigieelarve defitsiidini.**

Maksuvaba miinimumi tõstmine

- 19.12.2016 võttis Riigikogu vastu tulumaksuseaduse, sotsiaalmaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse („kobarlehnõ“), mille kohaselt on:
 - füüsilise isiku maksustamiseperioodi maksuvabaks tuluks 6000 eurot, s.t 500 eurot kuus senise 170 euro (ning 2018. aastaks varasemalt planeeritud 190 euro) asemel.
- Seadus jõustub 1. jaanuarist 2018.
- Seadus toob kaasa sisuliselt astmelise tulumaksusüsteemi - tulu sätestatakse regresseeruvana ehk see väheneb alates teatus tulutasemest.
- 500 eurot on maksuvaba tulu kuni 1200 euro suuruse maksustatava kuusissetuleku korral. Alates 1201 eurost hakkab see vähenema ning jõuab nulli 2100-eurose brutopalgaga juures.

Maksumuudatuse mõju	Mõju hinnang
Kõrgemapalgalised töötajad kaotavad	
Suurenev sissetulek ei tähenda täiendavat maksutulu just Eestile	
Palgaarvestus ajamahukam	
Madalamapalgaliste ostujõu suurenemine	

	Positiivne mõju
	Kergelt negatiivne mõju
	Negatiivne mõju
	Oluliselt negatiivne mõju

Alkoholi aktsiisimäärade tõstmine

- 2016. a võttis Riigikogu vastu tulumaksuseaduse, sotsiaalmaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse („kobareelnõu“ 302 SE), millega muudeti 2015. a vastu võetud sotsiaalmaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seadust.
- Varem kehtestatud ja paika pandud lahjade alkoholsete jookide aktsiisi maksumäära graafikus tehti mitmeid muudatusi, muu hulgas lisati 01.07.2017 jõustuv täiendav aste muudeti 01.01.2018 jõustuma pidanud astme suurust ja lükati selle tõus edasi kuni 01.02.2018.
- Muudatusega tõsteti õlleaktsiisi määra 70% võrra ning veini ja kääritatud joogi aktsiisimäära 45% võrra. Seadus näeb ette, et jaanuaris 2019 ja 2020 tõusevad aktsiisimäärad veel täiendavalt võrreldes eelmise aastaga.
- Õiguskantsler on asunud seisukohale, et 2016. a muudatustega on ebaproportsionaalselt riivatud ettevõtjate õiguspärasest ootusest varasemalt kehtestatud aktsiisimäärade püsivuse osas ning on riivatud ettevõtlusvabadust.
- Õiguskantsler tegi Riigikohtule taotluse seaduse põhiseaduse vastaseks ja kehtetuks tunnistamiseks. Ülevaate valmimise ajaks Riigikohus otsust antud asjas teinud ei ole.
- Eesti Reformierakonna fraktsioon on 20.04.2017 algatanud seaduseelnõu, millega soovitakse 2016. a kehtestatud lahja alkoholi aktsiisimäärade tõusu tühistamist ning 2015. a kokku lepitud aktsiisitõusude taastamist.

	Kergelt negatiivne mõju
	Negatiivne mõju
	Oluliselt negatiivne mõju

Maksumuudatuse mõju	Mõju hinnang
Vastuolu õiguspärase ootusega	
Hinnatõus tekitab/hoogustab piirimajandust	
Turistide (soetuste) vähenemine	
Ülepiiriline majanduspoliitiline taust analüüsivõime	
Varimajanduse hoogustumine	
Eesti ettevõtjate konkurentsivõime kahjustumine	
Investeeringu- ja arenguplaanide kahjustumine	
Kange alkoholi tarvitamise soosimine	
Maksu alternatiivid kaalumata	
Tööpuuduse suurenemine	

Kütuse aktsiisimäärade tõstmine

- Varasemalt viidatud kobareelnõuga 15.06.2015 vastu võetud kütuse aktsiisimäärad jõustusid 01.02.2017.
- Muudatusega tõsteti näiteks pliivaba bensiini, pliibensiini, lennukibensiini, vedelgaasi, raske kütteõli, põlevkivikütteõli ja maagaasi aktsiisimäärasid.

Maksumuudatuse mõju	Mõju hinnang
Kütusest sõltuvate tasandite kallinemine	
Hinnatõus tekitab/hoogustab piirimajandust	
Eesti ettevõtjate konkurentsivõime kahjustumine	

 Kergelt negatiivne mõju

 Negatiivne mõju

 Oluliselt negatiivne mõju

Magustatud joogi maks

- Magustatud joogi maks plaanitakse kehtestada magustatud joogi maksu seadusega.
- Magustatud joogi maksu objektiks on seaduse eelnõu kohaselt:
 - 1) magustatud jook, mille suhkrusisaldus on võrdne või suurem kui 5 grammi suhkrut 100 milliliitri magustatud joogi kohta;
 - 2) magustatud jook, millele on lisatud magusainet.
- Maksukohustuslane on seaduse eelnõu kohaselt:
 - 1) magustatud joogi importija selle importimisel;
 - 2) magustatud joogi tootja selle Eestis esmakordselt kättesaadavaks tegemisel;
 - 3) magustatud joogi teisest Euroopa Liidu liikmesriigist soetaja selle Eestis esmakordselt kättesaadavaks tegemisel.
- Maksustatud joogi maksustamisperiood on kalendrikuu ning maks deklareeritakse ja tasutakse sarnaselt käibemaksule maksustamisperioodile järgneva kalendrikuu 20. kuupäevaks.
- Magustatud joogi maksumäär on seatud sõltuvusse su 100 milliliitri kohta või magusaine esinemisest joogis j 0,3 eurot liitri kohta.

	Kergelt negatiivne mõju
	Negatiivne mõju
	Oluliselt negatiivne mõju

Maksumuudatuse mõju	Mõju hinnang
Oigusloome nõuete eiramine	
Läbi analüüsimata maksuobjekt	
Maks ei vähenda suhkrutarbimist	
Hinnatõus tekitab/hoogustab piirimajandust	
Eesti ettevõtjate konkurentsivõime kahjustumine	
Mõju väiketootjatele	
Tarbimise languse mõjud/tööpuuduse suurenemine	
Täiendavad kulud tarkvara arendamiseks	
Maksumäära kehtestamine ei tõsta teadlikkust	
Vastuolu põhiseaduse ja EL õigusega	

Dividendide tulumaks

- Tulumaksu seaduse muutmise seaduse peamiseks eesmärgideks on motiveerida ettevõtjaid passiivse dividendipoliitika asemel kasumit stabiilset jaotama ning muuta Eesti maksumäära langetamisega välisinvestoritele atraktiivsemaks.
- Eelnõuga nähakse ette madalama tulumaksu määra (14%) rakendumist kasumile, mis on väiksem või võrdne eelneva kolme aasta keskmise Eestis maksustamisele kuulunud jaotatud kasumiga.
- Antud summat ületavad kasumieraldised maksustatakse tavapärase 20% maksumääraga.
- Kui dividende makstakse residendist või mitteresidendist füüsilisele isikule laieneb äriühingule kohustus 14%-lise tulumaksuga maksustatud kasumilt pidada kinni täiendavalt 7%.

Maksumuudatuse mõju	Mõju hinnang
Survestamine kasumit jaotama	
Investeeringustegevuse pärssimine	
Lõpp maksuvabale investeerimisele	
Arvestus muutub keerulisemaks	

Legend:

- Kergelt negatiivne mõju
- Negatiivne mõju
- Oluliselt negatiivne mõju

Panditulumaks

- Tulumaksu seaduse muutmise seaduse eelnõuga nähakse ette n.ö tagatismaksu süsteem, mille kehtestamise eesmärgiks on piirata kasumi tulumaksuvabalt väljaviimist kontserni ühingutele (emaühingule ja sellest grupi struktuuris ülevalpool seisvatele ühingutele ning sõsarettevõtjale) laenude andmise teel.
- Äriühingu teenitud kasumi arvel antud laenud maksustatakse tulumaksuga kui ettevõtlusega mitteseotud väljamaksed.
- Täpsemalt maksab laenu andev äriühing tulumaksu laenude summalt, mis ületab laenu andnud äriühingu omakapitali tehtud sissemaksete ning äriühingu võetud laenude summat maksustamisperioodi viimase päeva seisuga.
- Maksu- ja Tolliamet tagastab tasutud tulumaksu maksumaksjale, kui laen tagastatakse maksumaksjale kahe aasta jooksul selle andmisest arvates.
- Erandina nähakse seaduse eelnõuga ette, et tulumaksukohustust ei kaasne vahendite lühiajaliselt (kuni üks aasta) kontsernikonto kaudu teisele kontserni liikmele tagamisega eesmärgiga kontserni kui terviku likviidsust juhtida.

Maksumuudatuse mõju	Mõju hinnang
Juba eksisteerib maksustamise aluseks olev säte	Negatiivne mõju
Kahe aasta piirang	Oluliselt negatiivne mõju
Ettevõtluse piiramine	Oluliselt negatiivne mõju
Topeltmaksustamine	Oluliselt negatiivne mõju

 Kergelt negatiivne mõju

 Negatiivne mõju

 Oluliselt negatiivne mõju

Teekasutustasu

- Teekasutustasu tasumäär sõltub veoauto ja selle haagise täismassist, EURO-heitgaasiklassist ja telgede arvust.
- Veoautode teekasutustasu kehtestatakse avalikult kasutatavate teede kasutamise eest üle 3500 kilogrammise täismassiga veoauto ja selle haagisega.
- Päevane teekasutustasu määr jääb vahemikku 9–12 eurot ning aastane teekasutustasu määr vahemikku 500–1300 eurot.
- Teekasutustasu on võimalik tasuda päeva, nädala, kuu, kvartalivõi aasta eest.
- Teekasutustasudest laekuvate tulude sihtotstarbeks on määratud transporditaristu hoid.
- Ajapõhine teekasutustasu tähendab, et kindlaks määratud summa tasumine annab isikule õiguse kasutada sõidukiga kindla ajavahemiku jooksul kindlaks määratud taristut.
- Seadus jõustub küll 20. detsembril 2017. aastal, kuid teekasutustasu tasumise kohustust kohaldatakse alates 2018. aasta 1. jaanuarist.

Mõju olemus	Mõju hinnang
Maanteetranspordi kallinemine	Oluliselt negatiivne mõju
Muude transpordist sõltuvate tasandite kallinemine	Oluliselt negatiivne mõju
Järelevalve tõhususe tagamine kaheldav	Negatiivne mõju
Teekasutustasu otstarve liiga üldine	Negatiivne mõju
Teekasutustasu vs raskeveokimaks	Oluliselt negatiivne mõju

Kergelt negatiivne mõju
Negatiivne mõju
Oluliselt negatiivne mõju

Mõjutabel maksumuudatuste ja sektorite lõikes

Maks	Eksport	Kaubandus	Transport	IT	Turism/ teenindus	Avalik sektor
Tulumaksuvaba miinimumi tõstmine	Negatiivne mõju	Positiivne mõju	Kergelt negatiivne mõju	Negatiivne mõju	Positiivne mõju	Positiivne mõju
Alkoholiaktsiis	Oluliselt negatiivne mõju	Oluliselt negatiivne mõju	Oluliselt negatiivne mõju	Kergelt negatiivne mõju	Oluliselt negatiivne mõju	Positiivne mõju
Kütuseaktsiis	Oluliselt negatiivne mõju	Oluliselt negatiivne mõju	Oluliselt negatiivne mõju	Kergelt negatiivne mõju	Oluliselt negatiivne mõju	Kergelt negatiivne mõju
Magusamaks	Negatiivne mõju	Oluliselt negatiivne mõju	Negatiivne mõju	Kergelt negatiivne mõju	Negatiivne mõju	Positiivne mõju
Dividendide tulumaks	Oluliselt negatiivne mõju	Oluliselt negatiivne mõju	Oluliselt negatiivne mõju	Oluliselt negatiivne mõju	Oluliselt negatiivne mõju	Kergelt negatiivne mõju
Panditulumaks	Oluliselt negatiivne mõju	Oluliselt negatiivne mõju	Oluliselt negatiivne mõju	Oluliselt negatiivne mõju	Oluliselt negatiivne mõju	Positiivne mõju
Teekasutustasu	Oluliselt negatiivne mõju	Oluliselt negatiivne mõju	Oluliselt negatiivne mõju	Kergelt negatiivne mõju	Oluliselt negatiivne mõju	Kergelt negatiivne mõju
Tööhõive	Oluliselt negatiivne mõju	Oluliselt negatiivne mõju	Negatiivne mõju	Kergelt negatiivne mõju	Negatiivne mõju	Positiivne mõju
Konkurentsivõime	Oluliselt negatiivne mõju	Oluliselt negatiivne mõju	Oluliselt negatiivne mõju	Negatiivne mõju	Negatiivne mõju	Positiivne mõju

- Positiivne mõju
- Kergelt negatiivne mõju
- Negatiivne mõju
- Oluliselt negatiivne mõju

Kokkuvõte

- **Maksumuudatustega kaasnevad mõjud on negatiivsed kõikidele sektoritele.**
- **Maksumuudatusi jõustades ei toeta riik oma ettevõtjate konkurentsivõimet lastes rahal, sh maksutulul, riigist välja voolata.**
- **Maksumuudatused mõjuvad laastavalt ekspordile, mis on oluline sissetulekuallikas. Pikaajaline mõju viib laenamise vajaduse ja riigieelarve defitsiidini.**

kpmg.com/socialmedia

kpmg.com/app

The information contained herein is of a general nature and is not intended to address the circumstances of any particular individual or entity. Although we endeavor to provide accurate and timely information, there can be no guarantee that such information is accurate as of the date it is received or that it will continue to be accurate in the future. No one should act on such information without appropriate professional advice after a thorough examination of the particular situation.

© 2017 KPMG Baltics OÜ, an Estonian limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved.

The KPMG name and logo are registered trademarks or trademarks of KPMG International.